

2. Kerndoelen uitstroomprofiel Vervolgonderwijs

Leergebiedspecifieke kerndoelen uitstroomprofiel Vervolgonderwijs

1. Nederlands

Karakteristiek

Algemeen

Onderwijs in de Nederlandse taal heeft tot doel de taalvaardigheid van leerlingen te vergroten. Brede beheersing van de taal maakt het leerlingen mogelijk om intensief deel te nemen aan de verschillende aspecten van het maatschappelijk leven, nu en in de toekomst. Beheersing van de Nederlandse taal is onontbeerlijk bij het verwerven van inhoud en vaardigheden in alle leergebieden. In het funderend onderwijs is onderwijs in de Nederlandse taal daarom van grote betekenis.

Taalverwerving en taalonderwijs in primair (speciaal) en voortgezet (speciaal) onderwijs verlopen als het ware in cirkels: dezelfde inhoud komt in toenemende complexiteit en mate van beheersing aan de orde. Het onderwijs in Nederlandse taal in de onderbouw van het voortgezet (speciaal) onderwijs maakt deel uit van die concentrisch verlopende ontwikkeling en sluit daarbij aan bij wat de leerling in het primair onderwijs heeft bereikt.

De kern van het vak bestaat uit het verwerven, verwerken en presenteren van informatie en meer algemeen uit het leren communiceren met behulp van de Nederlandse taal. Daarbij gaat het steeds ook om mengvormen van mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid, zoals een mondelinge presentatie die wordt ondersteund door geschreven teksten en beeldmateriaal. Omgaan met de computer als bron van informatie, als hulpmiddel en als communicatiemiddel is onlosmakelijk verbonden met de kern van het vak.

Strategische vaardigheden vormen een wezenlijk onderdeel: lees- en luisterstrategieën, het opstellen van spreek- en schrijfplannen voor communicatieve handelingen. Ook door bewustwording van het belang van conventies in het taalgebruik en van de mogelijkheden om met taal te 'spelen', breiden leerlingen hun taalgereedschap en hun repertoire uit. Leerlingen worden uitgedaagd tot taalactiviteiten en ontwikkelen een positieve houding ten opzichte van verschillende vormen van taalgebruik. Vanwege het oriënterend karakter van de onderbouw is het in het algemeen belangrijk dat de contexten tezamen over de volle breedte reiken van de verschillende toepassingsgebieden van Nederlandse taal: het leven van alledag, andere leergebieden, vervolgonderwijs en beroepenwereld en de Nederlandse taal zelf.

De relatie met andere vakken en leergebieden is tweezijdig: gebruik van teksten en contexten uit andere leergebieden in het onderwijs in de Nederlandse taal en bewust werken aan taalonderwijs in het onderwijs in andere leergebieden. De toepassing van taalvaardigheden in andere leergebieden is een belangrijk punt van aandacht en maakt deel uit van het taalbeleid voor de hele school. Daarnaast is er een inhoudelijke samenhang met het onderwijs in andere talen en in het leergebied Kunst en cultuur.

Uitstroomprofiel Vervolgonderwijs

Beheersing van de Nederlandse taal is onontbeerlijk voor een brede maatschappelijke participatie, voor het verwerven van kennis en vaardigheden in andere leergebieden en voor alle vervolgonopleidingen. Onderwijs in de Nederlandse taal is daarom van grote betekenis voor leerlingen in het uitstroomprofiel Vervolgonderwijs.

Het onderwijs in de Nederlandse taal in het voortgezet speciaal onderwijs sluit aan bij het beheersingsniveau dat de leerling in het primair (speciaal) onderwijs heeft bereikt en bij de leefwereld van de leerling en breidt deze uit. Er zijn leerlingen bij wie, als gevolg van de beperking, sprake is van een vertraagde taalontwikkeling en/of van problemen in de informatieverwerking. Het verwerken van informatie kost soms meer tijd. Sommige leerlingen hebben moeite met competent handelen in taalgebruikssituaties, zoals het voeren van gesprekken, overleggen, of mondeling presenteren. Dit kan een gevolg zijn van een auditieve beperking, een gedragsstoornis en/of een autisme spectrum stoornis. Voor deze leerlingen zullen de communicatieve vaardigheden expliciet moeten worden verdeeld in kleine stappen. Voor een deel van de leerlingen zullen de mogelijkheden tot ontwikkeling van kennis en vaardigheden op het gebied van conventies in taalgebruik of creatief taalgebruik beperkt zijn. Ook onderdelen van kerndoelen die het inlevingsvermogen, de verbeelding of zelfreflectie betreffen zullen met name voor leerlingen met een stoornis uit het autisme spectrum soms beperkt realiseerbaar zijn.

Voor veel leerlingen zullen aangepaste bronnen en/of ondersteunende materialen worden ingezet. Zo zullen voor blinde leerlingen daar waar gesproken wordt over (geschreven) teksten en bronnen aangepaste (gebrailleerde) materialen kunnen worden ingezet. De kerndoelen die een beroep doen op de luistervaardigheid zullen voor doven en (ernstig) slechthorenden kunnen worden omgezet naar begrijpend lezen. Ook kan hierbij gebruik worden gemaakt van visuele ondersteuning van het Nederlands met gebaren (NmG). Wanneer in het speciaal onderwijs voor bepaalde leerlingen het onderwijsaanbod werd gebaseerd op de kerndoelen Nederlandse Gebarentaal (NGT), kan daar in het voortgezet speciaal onderwijs op worden voortgebouwd.

Ook bij leerlingen met een motorische beperking en langdurig zieke leerlingen kan sprake zijn van problemen in de taalontwikkeling. Met name bij het schriftelijk taalgebruik zullen soms individuele aanpassingen, hulpmiddelen en specifieke ondersteuning nodig zijn.

Kerndoelen Nederlands

- 1. De leerling leert zich mondeling en schriftelijk begrijpelijk uit te drukken.**
- 2. De leerling leert zich te houden aan conventies (spelling, grammaticaal correcte zinnen, woordgebruik) en leert het belang van die conventies te zien.**
- 3. De leerling leert strategieën te gebruiken voor het uitbreiden van zijn woordenschat.**
- 4. De leerling leert strategieën te gebruiken bij het verwerven van informatie uit gesproken en geschreven teksten.**
- 5. De leerling leert in schriftelijke en digitale bronnen informatie te zoeken, te ordenen en te beoordelen op waarde voor hemzelf en anderen.**
- 6. De leerling leert deel te nemen aan overleg, planning, discussie in een groep.**
- 7. De leerling leert een mondelinge presentatie te geven.**
- 8. De leerling leert verhalen, gedichten en informatieve teksten te lezen die aan zijn belangstelling tegemoet komen en zijn belevingswereld uitbreiden.**
- 9. De leerling leert taalactiviteiten (spreken, luisteren, schrijven en lezen) planmatig voor te bereiden en uit te voeren.**

10. De leerling leert te reflecteren op de manier waarop hij zijn taalactiviteiten uitvoert en leert, op grond daarvan en van reacties van anderen, conclusies te trekken voor het uitvoeren van nieuwe taalactiviteiten.